

KIVÉGZÉSEM PILLANATAI

VARGA ZOLTÁN

Mire megérkeztek, jó ideje várók már rátok, nem lep meg a csengetés hangja. Nyitva van, kiáltom ki hangosan, cseppet sem csodálkozom, hogy az éjszaka kellős közepén kerül sor a látogatásra. Ezért is hagytam nyitva az ajtót, meg a lámpát is égve az előszobában, ne kelljen az ágyból fölkelnem. Ugyanezért égetem magam mellett is az olvasólámpát, hogy zavartalanul tájékozódhassatok, akadálytalanul férközhesetek hozzám. Mindjárt a bejáraton kiszűrődő fénnel is megnyugtatni igyekezve az érkezőket: nem védekezem, nem kell tartanotok semmiféle csapdától. Ámbár nyilván eleve tisztában vagytok velem, hogy tudom, előletek úgyszemint menekülhetek. Árulónak tekintetek ugyan, de naivnak bizonyára nem hisztek, még kevésbé gyávának. És annyira mindenképpen ismertek, hogy tudjátok, kihez jöttök: olyan valakihez, aki felkészült az ítéletére.

Nem mintha valóban árulónak is érezném magam. Mármint a szó mélyebb, morális értelmében, hiszen még azt sem tudom, létezhet-e olyan helyzet, amelyben ilyen érzés egyáltalán indokolt lehet, „áruló”, „árulás”, ugyan már, ezek a fogalmak jobbra a bűnbakkeresés szempontjából hasznosak, valójában azonban minden igazi tartalom nélkül valók, vagy legalábbis elavultak, meghaladtak, akárcsak viszonyítási alapjuk, a hűség fogalma — na és ahhoz, hogy árulónak, más szóval hűtlennek érezhessem magamat, feltétlenül tudnom kellene, mihez kellett volna hűnek maradnom. Nem *kihez* vagy *kikhez* tehát. Hozzátok, elismerem, csakugyan nem maradtam az, sőt alighanem hátsó szándékkal is férköztem be közétek, így akár kém is lehetek, de hát személy, személyek, csoport, önmagában kevés az áruláshoz, ehhez valamilyen megvalósítandó, tehát elárulható cél, „ügy” is kellene. Csakhogy nekünk

— legalábbis most, az ajtónyitást és a közeledő lépteket hallva nekem így tűnik — semmiféle ügyünk sincs, nem is volt soha. Még ha hisztek is ennek létezésében, és ezért ennek megfelelően is bántok el velem, soha le nem tett eskünk szellemében, összetartozásunk belső logikájának megfelelően.

Még külön a te érkezésed is ennek felel meg. Mert már a lépteidről rád ismerek, elsőnek is tűnsz fel az ajtókeretben. Nyomokban kíséreddel, egy jól megtermett fekete szakállas férfival, ismeretlen ismerősömmel, mondhatnám, mivel leginkább még arra a mindössze két-háromszor látott kosárlabdaedzőre hasonlít, akivel, nem tudom, váltottam-e tíz szót, pillanatnyi, de természetesen ezúttal is véglegesnek hitt szeretőd barátjára, anélkül, hogy okvetlenül ő lenne — arcvonásai legalábbis a legcsekélyebb jelét sem árulják el semmiféle ráismerésnek. Amennyiben tehát mégis ő lenne, láthatólag nem tartja szükségesnek ismerős voltára emlékeztetni; én sem, valójában nem is érdekel, kettőtök közül, mint sajnos mindig, ezúttal is te érdekelsz csak. Külön a szereped, az önként vagy kényszerűségből vállalt feladatod, mivel a hanyagul karodra akasztott fegyver félreérthetetlenül arra vall, hogy te leszel az ítélet végrehajtója. Csodálkozni inkább csak a fegyver jellegén csodálkozom: ahogy vadász módra tartod, leginkább még a vadnyugati filmek jobbára lóhátról használt winchesterére hasonlít, pedig egy korszerű, szétszedhető és hegedűtokban feltűnés nélkül szállítható géppisztoly sokkal inkább megfelelne céljának, gondolom mindjárt. Mielőtt az jutna az eszembe, hogy amennyiben te választottad magadnak, úgy ez tagadhatatlanul mindig is sokra tartott jó ízlésedre vall, úgy is, hogy nem takargatsz semmit, de úgy is, hogy mellőzni kívánod a szitává lövés szükségtelenül véres munkáját — lehet, hogy finnyáságból, de lehet, hogy — mert ismersz — tudod, nem menekülök, kívánságodra akár mozdulatlanul is kész vagyok bevárni az ítélet végrehajtásához elegendő egyetlen lövést. Kísérodnél nem látok fegyvert, hacsak nem lapul a zsebében, nyilván lapul is, akár azért, hogy szükség esetén befejezze a munkát, végére is, úgy tudom, e téren kezdő vagy még, akár azért, hogy téged sakkban tarthasson. Vagy éppen leszámoljon veled, ha netán mégis meggondolnád magadat, csődöt mondana az akaratérőd, cserben hagynának az idegeid, mindegy minek is mondjuk. Mert, persze, az sem véletlen (mint ahogy semmi sem véletlen itt), hogy ketten jöttetek: mindenképpen így kívánja ezt a feladat komolysága, ezt követelik a konspiráció, a „ne bízz meg senkiben” köte-

lező szabályai általában is, na meg, kissé talán fellengzősen szólva, külön az életemben betöltött szereped is, túl azon, hogy egy ideig a feleségemnek mondhattalak, ez talán nem is éppen a legfontosabb, elvégre egy kapcsolat törvényessége nem jelenti annak feltétlen szorosságát is, sokkal inkább döntő itt — s ezzel csoportunk valamennyi tagja többé-kevésbé tisztában is van — hogy kapcsolatunknak az a szorossága, amit egy időben, ki tudja miért, mindketten szükségesnek tartottunk a törvényesség pecsétjével ellátni, annak közös megegyezéssel történő felszámolása és sokbani átminősülése után is fennmaradt, sorozatvetőként üzemelő szerető-cseréid, sőt alighanem akaratod ellenére is. Nyilván akaratod ellenére, ami mindjárt azt is megmagyarázná, miért vállaltad önként az ítéletvégrehajtást, vagy ha mégsem önként vállaltad, azt magyarázza meg, miért tartották a többiek szükségesnek veled téged megbízni. Lehet, hogy némi vonakodásod ellenére, de mégis összhangban hajlamaiddal. Legalábbis én nemegyszer gondoltam már rá, hogy te, ha „emberedre akadnál”, képes lennél lábujjhegyen járni körülötte, visszafojtott lélegzettel figyelni, amint dolgozik, vagy inkább „munkájába mélyed”, hogy ne mondjam „temetkezik”, esetleg patriarchálisan mediterrán alázattal mosni meg a lábát, ha úgy kívánja, elszenvedni fizetségül járó ütéseit és rúgásait is. Ugyanúgy, ahogy lehetnél akár ünnepeelt operettprimadonna is, például a századforduló táján, akinek arannyal áttört cipőcskájéből részeg huszártisztek isszák a pezsgőt, mint ahogy lehattél volna, valamivel korábban, Aszpázia is, Periklészé, az államférfié, orgiák főszereplője, Kleopátraként, Pompadourként, Marie Antoinette-ként mámorosan kiáltva „utánam az özönvíz!”, de viselhetted volna Izabella hercegnő mind koszosabb ingét is, fogalmadhoz híven az ostromlott vár elestét várva, képes lettél volna csonttá aszni a böjtöléstől, átadni magad a legképtelenebb önsanyargatás gyönyöreinek, üdvösség reményében csókolni bélpoklosok fekélyeit, égi hangokat hallani, kiütköztetni testeden a stigmákat, Jeanne d'Arcként vezetni győzelemre hadseregedet, és utána szűzen (!) máglyára menni, Charlotte Corday-ként számolni le Marat-val. Vagy éppen robogó autóból tüzelni golyószóróval a kiválasztott célra, benzinnel önteni le magad, eleven fáklyává válni, merő altruizmusból helyezni el pokolgépeket áruházakban, vasútállomások csomagmegőrzőiben, szuperszónikus gépek poggyászterében, beülni egy többszáz kiló dinamittal megrakott teherautó volánja mellé. Lehazudni az égről a csillagokat, vagy meghalni

az igazságért, aszerint, hogy fékezhetetlenséged számára az éppen adott személyben vagy csoportban testet öltő külvilág milyen szerepet kínál. Mert valójában mindezek híján teremtéd csak meg magadnak azt a permanens felfokozottságot, amit kérész életű szeretőd külön-külön nem, de összességükben (egymásutániségükben és sohasem párhuzamosságukban, ami roppant fontos) nyújtának neked. Úgyhogy, amit most vállaltál, végre feladat a számodra, egyfajta beteljesülés... És ha meggondolom, a többiek is, bizonyára ők is így vannak ezzel. Léven csoportunk olyan „ügy nélküliek” formálisan soha meg nem alakult gyülekezete, sejtje, vörös, narancs, sárga, zöld, kék, ibolya vagy éppen püspöklila brigádja, akik cél, feladat, megbízatás, egyszerűen *ügy nélkül*, kegyetlenül szenvednek. Magától értetődő hát, hogy valamennyien (kapva kapjanak az ügyemen, azt tegyék meg a maguk ügyévé. Mármint, hogy megbüntessenek árulásomért.

Mert amint feltűntök az ajtóban, egyszerre az árulásom mibenléte is nyilvánvaló előttem. Az is, hogy okod van a bosszúra: végtére is én jó néhány írásomhoz használtalak fel modellként, egy-néhányat meg is jelentettem közülük, na meg másokról is írtam még a csoportbeliek közül. Annak megfelelően, hogy kapcsolatunk folyamán, ideértve annak legmagasabb hőfokra beállított szakaszát is, én téged szüntelenül tanulmányoztalak, boncasztalra fektettelek, elemeidre szedtelek, mikroszkóp tárgylencséje alá helyezhető hártavékony metszeteket készítettem belőled, s többé-kevésbé, aszerint, hogy mennyire voltak érdekesek számomra, ezt tettem a többiekkel is. És hát megbocsátható-e vajon, hogy valakinek, aki maga is *ügy híján* tagja az *ügy nélküliek* brigádjának (nevezük csoportunkat ennek talán) a maga külön ügye mégis meglegyen? Nyilván nem. Még ha nekem a magam külön ügyét, bár mennyire megbocsáthatatlan legyen is ez számotokra, eszembe sincs bűnnek érezni. Miért érezném? Azért mondjak le talán a magam külön ügyéről, amiért ti képtelenek vagytok a magatokéra rátalálni? Amiért *ügy nélküliek* vagytok, hogy ne mondjam, *ügyetlenek*, *ügyefogyottak*... Bűnösnek tehát nem érzem magam, de ártatlannak sem. Inkább olyanoknak csak, akinek elkerülhetetlenül a bűnbak szerepe jutott.

Ezért is érzem magam mintegy a saját ügyemen kívül állónak. Legcsekélyebb indíttatást se fedezve föl magamban a menekülésre.

Szia, megjöttünk, hallom közben a hangod, bársonyosan meleg, mint mindig. Pontosabban szólva, mint többnyire, ha engem kö-

szüntesz, azt a megkülönböztetett bánásmódot fejezve ki most is, ami mindenekelőtt alighanem a magam külön ügyének szól és szól mindíg is, tehát az árulásomnak, amiért most meg kell bűnhődnöm. Sziasztok, köszönök vissza, nem is erőltetve különösebben a barátságos hangot, inkább magától találko rá, mire első pillantásra marconának tetsző kísérőd is kivillantja egészséges fehér fogait sötét szakálla keretéből. Mégiscsak a kosárlabdaedző, gondolom, sőt az is felmerül, hátha most ő a szeretőd, elvégre a barátjáról néhány hete hallottam ugyanezt, azóta a kép változhatott is. Egy-két pillanatig ez érdekel a legjobban, sokkal inkább a várható leszámolásnál. Aztán az jut eszembe, mégiscsak illene, hogy felkeljek, elétek menjek, félütemnyi lemaradással érzékelem csak, hogy erre most képtelen vagyok, valósággal bénultnak érzem magam, anélkül, hogy állapotomat a félelemmel magyaráznám. Semmiképp se, állapítom meg, inkább csak semmi értelmét sem látom megmozdulni egy olyan aktus miatt, amelynek a végkifejlete ismét csak fekvő helyzet lesz.

Ne haragudjatok, hogy nem kelek föl, elnézést is kérek mindjárt. Nem, dehogya is, maradj csak, mosolyodsz el megértően, szinte melegen, úgy csináljuk majd, ahogy a legkönnyebb neked. Még mindig az ajtóban vagy, most indulsz felém, a másik helyeslőleg bólint, továbbra is barátságos mosolyában az együttérzés megnyugtatón igyekező bagatellizálással keveredik, aztán megkérdez, szükséged van-e a segítségére. Kösz, háritod el, azt hiszem egyedül is megy. Ugye, Robiukám, minden rendben lesz, fordulsz aztán hozzám, de ha úgy gondold, hogy szükség lesz rá, lefoghat, mond meg nyugodtan. Ugyan már, válaszolom, igazán rendes vagy, feleled, tudtam, hogy számíthatok rád. És hát ez a kettőnk dolga, igaz?, érinted meg aztán könnyedén az arcomat hozzám érkevez, de közben futólag hátrapillantasz, úgyhogy megjegyzésed valójában mindkettőnknek szól. Akkor én talán kint is megvárhatnálak. feleli amaz, barátságos baritonja most mintha egy kicsit érdekesebb lenne, ugyan már, ne légy gyerek, hangodban most mintha ott bujkálna egy csöppnyi ingerültség is, nem arról van szó, mintha zavarnál... Mégiscsak a szeretőd, merül fel bennem újra, hamarosan be is vallod majd, illetve egy idő múlva nyilván úgy kezdesz majd beszélni róla, mintha említetted volna már, azaz kezdenél, bizonyára, amennyiben valamilyen előre nem látott esemény folytán az utolsó pillanatban változás állna be a mai programban. De talán le is ülhetnél, szólsz hátra hirtelen, miközben magad is he-

lyet foglalasz az ágyam szélén, remélem, semmi kifogásod, hogy utólagos beleegyezéssel helyel kínáltam... Amaz nem ül le, hanem a fal felé fordulva egy képet kezd el tanulmányozni, inkább a pillanatnyilag kívülrkedtek zavarával, semmint valóságos érdeklődéssel. Nem ellenszenves, nem is igazán ellenséges, de ha mégis menekülni akarnék, veled szemben aligha számíthatnék a segítségére, állapítom meg mielőtt a tekintetem visszatérne rád.

Valójában a hangoddal fordítasz újra önmagad felé. A hangoddal, amely ezután még inkább halkra, bizalmasan duruzsolóra vált, most nekem szól csak, puha vattacsomagolásként ölel körül, ezerfélének megismert tekintetednek melegséget árasztó változatát kapcsolod be, szemed kékje sötétté mélyül, máskor megfigyelt tárgyilagossá szürkéjével vagy támadó zöldjével szemben. Mialatt megkérdezed, jól vagyok-e (kösz, a körülményekhez képest jól, válaszolom), aziránt érdeklődsz, rég várom-e már, hogy megjöjjetek. Nem, válaszolom, amint látod, kibírtam, de mivel kezdettől fogva tudom, hogy jönni fogtok, jöhettetek volna előbb is. Jaj, Robikám, hát sehogy se ment, hidd el, nem ment, pedig annyiszor készültem már, jobban mondvá készültünk (mégiscsak a szeretőd), borzasztó, hogy sehogy se sikerül hozzád eljutni, meg hát most is rohanok, pedig úgy meg tudnék ülni most nálad, ki kellene egyszer beszélgetni magunkat, annyi mindent tudnék mesélni. Te, azért egyszer majd... Sajnos most, nyúlász aztán a valamivel előbb (pontosan nem tudom, mikor) mellém fektetett winchester után, a másik diszkreton sürgető köhentésére (persze hogy a szeretőd), időközben átsétált a szoba túloldalára egy másik kép elé, de azért csak mondd meg nyugodtan, hogyan szeretnéd. Ha arra gondolsz, hogy fejbe-e vagy szívbe, hát nekem igazán mindegy, felelem, amikor meg tovább erősködsz, hogy mondjam csak, mert *neked* ugyanúgy mindegy lehet, egyszerre bosszúság fog el. Talán mert mindig is a fejet tartottam a fő testrésznek, meggyőződéseim szerint joggal, a többi arra való, hogy a fejet hordozza, táplálja, információkkal, élményekkel lássa el, nyilván ezért is, hogy számomra a löfegyverrel való kivégzés egyenlő a főbe lövéssel, elvégre a csapást a főerőkre kell mérni. Ennyire igazán ismerhetéd az ízlésemet, mondanám hát, aztán mégis arra gondolok, miért ne igazodhatnék én a tiedhez: szívbe talán stílszerűbb lenne. Én is erre gondoltam, mosolyodsz el, ajkad puhán érint meg, mielőtt arra kérnél, gomboljam ki a pizsamámat, homlokod koncentráltan ráncolod, ujjaid a bordáimat számolják, nem hiába voltál orvostanhallgató is

egy ideig, még a winchester csövét is úgy illeszted fölé hajolva a mellemre, mintha sztetoszkóp lenne, pár centi hézagot azért hagyhatnál, nemcsak a fém kellemetlen hidege miatt, hanem mert felülről a tusára nehezedve úgy nekem feszítet, hogy szinte fáj is. Micsoda nevetséges, avult fegyver, gondolom már-már dühösen, honnan is szedted, nyilván ezt is eredetieskedésből választottad, pedig leginkább mégis egy hangfogós pisztoly illene ide, de hát hiába, ez már csak így van, a valóságba mindig becsúszik néhány esetleges mozzanat, oda nem illő elem, akárcsak az álomba. Álomnak melleleg ez az egész nem is lenne úgy igazán lidérces, inkább mérsékeltén hátborzongató csak, talán enyhén giccsbe hajló is, ámbar ha túllendülhetnék a most következő kritikus pillanaton, ha valahogy kicselezve ezt a helyzetet, átsurranhatnék a lét túloldalára, kellő rutinnal ezt akár semlegesíteni is lehetne, úgy-hogy...

